

DANUBE LIMES DAY

NOVIODUNUM

Isaccea, jud. Tulcea

Noviodunum a fost stație portuară la cel mai important vad al Dunării de Jos, unde funcționa și comandamentul flotei (classis Flavia Moesica iar ulterior classis Ripae Scythicae). Era un centru militar și comercial important și din epocă romană și până în perioada otomană.

În epoca Dominatului, a devenit sediu al legio I Iovia Scythica, ulterior fiind atestate și alte trupe. Noviodunum a fost locul tratativelor de pace în anul 369 între împăratul Valens și conducătorul vizigot Athanarich, precum și sediu episcopal în secolul VI p. Chr.

Situl arheologic Noviodunum se află în punctul "Pontonul Vechi" (sau "Eski-Kale"), și are o stratigrafie complexă, fiind identificate o așezare preromană (celtică), un nivel roman timpuriu (terme), cetatea romană târzie (de la sfârșitul secolului III-începutul secolului al IV-lea și până la începutul secolului al VII-lea), fortificație și locuirea medio-bizantină, medievală - sec. X-XIV tătarogenoveză și turco-osmană (secolele X-XVI). Fortificație otomană (tabie) - sec. XVI.

Cetatea romană târzie a fost ridicată la sfârșitul secolului al III-lea și începutul secolului al IV-lea, are cca 18 ha, cu latura dinspre Dunăre de cca 200 m, iar celelalte de cca 300 m, cu ziduri de peste 3 m grosime și turnuri de dimensiuni impresionante (nu mai puțin de 7 turnuri, între care două ale porții spre port, pe latura de N, înspre Dunăre).

Cercetări recente pe latura de SE a fortificației romano-bizantine au pus în evidență alte 3 turnuri - TM Turnul Mare, TA Turnul A și TC Turnul de Colț.

Au fost descoperite terme din mai multe faze, locuințe și o bazilică pe latura de N, în zona astăzi inundabilă de pe malul Dunării.

În epoca romană târzie cetatea și locuirea extra muros erau înconjurate cu sistem defensiv cu trei valuri cu șanț. Așezarea civilă se afla la S și E de fortificație. Au fost identificate și cercetate mai multe necropole (tumulară și plane), romane și bizantine, drumurile de acces în oraș spre S, SV și E, precum și trasee de apeduct spre S.

Situl este legat prin drum comunal la 2.5 km de Isaccea (pe DN 22 Galați - Tulcea); la 2 km de DN 22 este situată și basilica cu martyriion de la Niculițel, în territorium Noviodunense.

Noviodunum. Fotografie aeriană. Foto din arhiva INP

Noviodunum. Turnul A. Foto Aurel Stănică

Noviodunum. Basilica 2. Foto Aurel Stănică

Noviodunum. Turnul Mare 2. Foto Aurel Stănică

Noviodunum. Fotografie aeriană. Foto Valeriu Leonov

It was a port station and the most important crossing point of the Lower Danube, where the fleet command functioned (classis Flavia Moesica, and, afterwards, classis Ripae Scythicae). It was a military and commercial center of the Roman Age, until the Ottoman period. In the age of the Dominate, it becomes headquarters for the legio I Iovia Scythica, and other troops were attested to be, afterwards, stationed here. Also, it was the place of peace treaties in the year 369 between Emperor Valens and the Visigoth ruler Athanarich, and a bishopric seat in the VI-th century.

A complex archaeology site, it is located in the point called "Pontonul Vechi" (or "Eski-Kale"), containing a pre-Roman settlement (a Celtic settlement, according to the site's denomination?), an early Roman layer (thermae), a late Roman fortress (the end of the III-rd century - the beginning of the IV-th century until the VII-th century). A fortification and a Middle Byzantine habitation, a Tatar-Genovese settlement and Turk-Osmanli settlement during X-th - XVI-th centuries are also to be found.

Archaeology research started in 1955; the archaeology digging is still in progress and they aim at the late Roman and Byzantine precinct, with fortified elements, but also the settlement and the extra muros necropolises are interesting, stretching on an area of over 100 ha.

The late Roman Fortress was constructed around the end of the III-rd century - the beginning of the IV-th century (a more precise dating since previous accounts), it has almost 18 ha, with a 200m side facing the Danube, and the other measuring approximately 300m each, boasting 3m thick walls and impressive towers (more than 7 towers, of which 2 towers were found at the port gate on the north side, facing the Danube). Recent research on the south east side of the Roman Byzantine fortification show that other 3 towers were in place - TM The Big Tower, TA - Tower A and TC - the Corner Tower, but also in other points intra and extra muros.

Thermae of several phases, housing and a basilica on the north side, in the present day flood area on the banks of the Danube were found. In the late Roman Age, the fortress and the extra muros habitation were surrounded in different stages with a defensive system number three earthen ramparts with ditches. In the civilian settlement to the south and east of the fortification, in the late Roman Age: several Roman and Byzantine necropolises (tumular and flat) were researched and identified, access roads towards the city to the south, south west and east, also aqueduct tracks to the south.

The archaeology base requires improvements. The site is linked by a dirt road 2.5 km from Isaccea (on DN 22 Galați - Tulcea); is located 2 km from DN 22 National Road and nearby the basilica with martyriion of Niculițel is to be found, within territorium Noviodunense.

Noviodunum. Turnul Mare Est. Foto Aurel Stănică